

MAKEDONIA AL MAKEDONIANI

EXPOZO DA
LA KULTURALA SOCIETO MAKEDONIAN-RUMANIANA

TRADUKITA DA
DOKTORO POPESCU-HAGIUL
BUKAREST

STOCKHOLM 1917
WILHELMSSONS FÖRLAG
I KOMMISSION

PRIS 75 ÖRE

MAKEDONIA AL MAKEDONIANI

EXPOZO DA

LA KULTURALA SOCIETO MAKEDONIAN-RUMANIANA

TRADUKITA DA

DOKTORO POPESCU-HAGIUL
(BUKAREST)

STOCKHOLM 1917

WILHELMSSONS FÖRLAG

STOCKHOLM 1917
WILHELMSSONS BOKTRYCKERI A.-B.

MAKEDONIA AL MAKEDONIANI.

La kulturala Societo Makedonian-Rumaniana interpretas la sentimentojn de la Rumana popolo en Makedonia en sekvanita maniero.

La eventoj kiuj nun okazas sur en la Eŭropa Turkio estas kapablaj produkti radikalan modifon sur la mapo de la Balkana peninsulo kaj ŝanĝi la vivajn kondiĉojn de ĉiuj habitantoj. Oportuna estas ekzameni la kazojn por dedukti la rezultojn.

Nam por omnia venontaj kaj futur-sorgaj spiritoj la demandoj estas definitive tial: Ĉu ĉi tiuj Balkanaj ŝtatoj koaligos kontraŭ Turkio kaj kiel ili militos sukcese estas kapablaj sekurigi pacon en la proksima Oriento? Ĉu la bela gesto de la Balkanaj federitoj, kiuj samtempe nudigis la sabro, diktis da alta etikala ordino kaj inspiris da apetito kaj min laŭdebla ambicio?

Vere, okazanta intereso ĉu ekas la konon-tondro, la vinko de la armeo ĉi tiu bele reputita, la okupo de tiuj provincoj ne povas forpuli la ĉi tiu legitima demando ĉu obsedas la mondo.

Nevole oni demandas ĉu nequiete pri la rezultoj de la bruska renverso de la ĉi tiu stando, ĉu ek ĉi tiu milito fine ekiros, por la Balkana peninsulo, la ordino kaj kalmeso ĉi tiu dezirata de la ĉi tiu mondo. Ĉu la Eŭropa diplomatio estas liberigata de la deliro de la orientala demando ĉu, pozita de ĉi tiu kam ĉi tiu, ĉu ĉi tiu permanenta ĉi tiu minacanta kaj obsedanta? Ĉu la Makedoniana demando ĉi tiu komplikita kaj ardoroza estas ĉi tiu rezolvita en la ĉi tiu akvizita de Vardar, Struma, Maritza? Ĉu la Balkanaj ŝtatoj sukcesos tranĉi la ĉi tiu gordiana, ĉu ĉi tiu vane ĉi tiu desligi la Eŭropa diplomatio ĉi tiu longa tempo? E ĉi tiu precipe ĉi tiu aranĝoj inter la ĉi tiu partioj?

To esas la questino. Ed oportas savar, ke ne suficas tranchar, on mustas anke risutar. Nam esas evidenta, ke omna ney-usta, arbitrala e bastarda solvuro, vice remediar kozo-stando qua trovesis generale mala, ne efektigos altro kam plumaligar ol. La establiso di nova regno qua kontentigus forsan imperialista ambicii di uli, dominacema instinti ed absorbiva tendenci male disimulita, ma qui ignorus o simple miskonocus la legitima predenti e la evidenta yuri di altri, — tala regn-establiso divenos fonto di nekontenteso, qua koaktemaniere efektigos kolizioni, opresi, reakti, surda e necelata konflikti, unvorte omna efekti di malada stando, a qua oportas serchar remedio, e to por la Europana diplomaco signifikas laboro di Sisyfos.

Por la futura regulizeso dil Makedoniana questiono esas importantega, ke on de proxime examenez omna elementi di la problemo, se on vere deziras evitar omna posa kompliko ed omna embarasi qui diale rezultas ek misaranjita situeso.

Do konvenas unesme explorar quala esas la faktori di la problemo, la valoro di singla ed anke di omni relate a singla.

*

To quo frapas kande on konsultas etnografiala mapo dil Europana Turkia, esas unesme la diverseso di elementi e pose la maniero di lia dismeso: Turki, Bulgariani, Greki, Rumaniani, Serbiani, Albaniani ed Israelidi habitanta regioni plu o min extensita, ma pro ke difuzita sur granda surfaco, maxim ofte li quaze peceteskas. Li kudepulsas l'uni l'altri, intershokas, su plektas e krucumas en komplikita reto, separanta su hike por ritrovesar e kunvenar plu fore, sinkas su quale konii la uni en la altri, desaparanta hike, riaparanta ibe, tre ofte formacante, en kelka loki, mozaiki vere stranja e quaze facita da ulu qua prizus neposibligar lia separeso.

Tale partigite, ta elementi equilibras la una la altra en la maxim multa regioni tamaniere, ke nek l'una nek l'altra ek li povas pretendar ula prepondero. Ni agnoskas, ke, se on kom-

parus la totala sumo de singla elemento popula, on trovus kelka nombro-difero inter una od altra, ma omnakaze la difero esus poke importanta, nam ol nultempe atingus la proporciono mem 1:2; altra-vorte nula elemento esas duople plu granda kam altra separate konsiderata. Cetere la difero tote perdesas per la peceteso, pri qua ni jus parolis, e pro la nerefutebla fakto, ke singla ek ica nazioni aparte prenata, formacas minoritato relate la ceteri kune o nur du ek li.

Esus tedanta apogar sur cifri e komparanta tabeli la exakteso di ca aserti. La questiono pri la nombrala supereso di singla ek la nazioni existanta en la Europana provinci di Turkia esis, lastatempe, tante examenata e diskutata, ke vere esus ne-utila insistar pri ol, ed ico precipue pro ke nultempe existis questiono intence plu kontroversata e plu bone konfuzigata. Nam se ulu prenas kom bazo di sua statistiko la linguo, altru prizas la religio kom bazo, triesma la eklezio, altru la skolana popolo, altru insistas a la dependeso di ta o ta klerikala autoritato e fine trovesas kelki qui konsideras nur la nacionala koncio, libere expresate.

Ta fakto esas nekontestebla, ke omna ta elementi existas, ma tamaniere, ke nula ek li povas imprimir sua propra karaktero sur ula teritoriala extenseso sat konsiderinda.

*

Ica nazioni ne havas sam-ancieneso en la regioni ube li trovesas. Uli, exemple l'Albaniani, establisesis en la maxim frua tempi. Altri kom Greki e Rumaniani existis same de longa tempo, dum ke Slavi (Bulgariani e Serbiani) trovesis en la Balkana peninsulo de nur duadek yarcenti, e fine Turki ed Israelidi, la dopiranti, ne plu kam kin o sis yarcenti. De ico rezultas, ke quankam adportita da diferanta kauzi, tamen omni esas en Turkia kun nekontestebla yuri, nam li havas multa yarcenti de existado ibe. Ni ya ne intencas ritrasar

la historio ed establisar la yuri di singla ek ta elementi en Makedonia, Epiro, Albania, e Trakia. Suficas acenizar ke omni devas juar egala yuri a propra vivo, pro ke la tero quan li habitas, esis dum multa yarcenti petrisata da lia laboro e precipue da lia dolori, omni kunvivinte en sturmoza tempi, e malgre la chanjesi e desfortuni, quin li travivis, li trovis en su ipsa forteso suficanta por ne destruktesar e por konservar, singla til nun, sua rasala individueso. Nacioni de tala fermeso ne mortas, ne desaparas. Oli subisas forsan eklipsi dum kelka tempo, ma ritenas en la fundo di sua tante viviva anmo la kulto de sua propra individueso, e ye la minima suflo, riacendesas ica vivo-fairo kovrata sub la cindro.

La pruvo di tala verajo donesas da Bulgariani, Serbiani, Rumaniani ed Albaniani, pri qui on povus kredar, ke omna risorti di lia nacionala vivo ruptesis, nihiligesis ma qui esforcante e per giganta sakrifiki riacquiris sua propra koncio.

Ni ne plus insistos pri ca fakto, qua tamen meritas omna atenco e mustas serioze konsideresar ye la definitiva regulizo dil Balkana problemo. Ma on permizez a ni kelke lumizar una ek la elementi di la problemo, nome la Rumaniana elemento en Turkia, nam ni sat konvinkesas ke por regularizar la Makedoniana questiono tale ke lo ekkluzas irga futurala surprizo ed irga miskalkulo, esas necesega konoceskar omna lua faktori sen neglijar irga. Nur tale Europa sparesos de chagreni, despiti, decepti.

*

La Rumaniana populo qua trovesas en Makedonia, Epiro ed Albania ed esas konocata sub la nomo Valakiani o Kuto-Valakiani, havas nulo komuna kun Slavi, Greki, Albaniani. Lua origino esas latina e lu esas kompozita da mikra parto ek la Romana kolonii qui su establisas en la mencionita landi pos la konquesto di Ilirio da la pretoro Anicius e di Makedonia da Paul Emilianus, ye du yarcenti ante Jezu-Kristo, e de

plu granda parto ek Daciana-Rumaniana kolonii. Dum plura yarcenti ta kolonii esis vivanta sur la dextra rivo di Danubio, ube la imperiestro Aurelianus transportis Romana legioni e la kolonii establisita antee en Dacia dal imperiestro Trajanus. Pulsate da Slavi, parti de ta popolo invadis aden Makedonia, Albania, Epiro e Tesalia e konstitucis ibe eminenta dukii konocita sub la nomo di »Valakii». Ica dukii, quin mencias ofte la Bizancana kronikisti, permanis til l'adveno dil Turki, qui donis a la Rumaniani, pro lia submiseso, granda privileji embracanta larja komonala, administrativa, judiciala e religiala autonomeso, privileji qui mantenesis dum longa tempo ed ek qui restas traci mem nune. Shirmate da tala privileji, la Rumaniana popolo en Turkia sucesis developar su libere ed atingar prosperoza e florifanta situeso, nam ol esis ya dotita per multa bela fakultati.

Regretinde tam lua existo kom aparta naciono dum tante longa tempo kam anke lua aspiri ad intelektala kulturado taxesis quale obstaklo kontre la realigo di la politikala vizi ed ambicioza revii dil Helenismo. Nultempe ica povis spektar indiferente l'aperteso dil kulturo nacionala Rumaniana e la koncio rasala dil Rumaniani. Yen pro quo lu serchis sufokar, quik de olua nasko, irga simptomo di tala developo.

Probi a nacionala veko facesis de la fino dil 18-esma yarcento e la komenco dil 19-esma, to esas longatempe ante la kreo dil moderna Rumania, e da Makedonian-Rumania ciencisti en Europa.

Ici, inter qui esas aparte mencioninda la mediki Roza e Cavalote, la sacerdote Ucuta e la profesoro Boiagi, kompozis verki en la Makedon-Rumaniana dialekto, destinata faciligar a lia samgentani en Makedonia, Albania, Epiro e Tesalia la instruktado en lia propra idioma. Tamen la Greka patriarkerio en Konstantinopel, de qua dependas klerikale la Rumaniani en Turkia e qua esas la maxim zeloza gardanto dil tradicioni e politikala interesi dil Helenismo, opozis su kontre ica probi

per omnia fortessi e per sua tota autoritato, tale quale ol opozis su plu tarde kontre la movo dil nacionala veko dil Bulgariani ed Albaniani.

Ma, ed ico konfirmas la observo facita pri la vivozeso di la rasi en la Balkana peninsulo, quankam kombatita, la ideo dil nacionala veko di la Rumaniani en Turkia riaparis ye triadek o quaradek yari plu tarde, cafoye mem kun plu granda vigoro kam antee. Makedoniana Rumaniani lojanta en stranjera landi, precipue en Rumania, e qui perceptabis sua rasala komuneso kun la Rumaniani an la sinistra rivo di Danubio ed asistabis lia nacionala veko ed anke ta dil Bulgariani e Serbiani, konceptis same la ideo efektigar la sama movado che sua frati en Turkia, o prefere, li rezolvis helpar iti realigar lia deziri por posedar skoli e nacionala kirki, quale la Greki. Bulgariani, Serbiani edc.

Do fondesis skoli kun ica skopo en Makedonia ed Epiro quik del yaro 1863. La docado en tala skoli nomata nacionala, mustis facesar en la Rumaniana linguo. Ma la entraprezo kolizionis kontre la maxim netransaktema opozo tam di la Greka patriarkerio e lua klerikaro kam di la Helena stato, nam omni intencis konservar la Rumaniana elemento en Turkia nur por su, pro ke ol esis tre utila por la realigo di lia politikala vizi.

Esus tro ampla montrar hike detaloze la sistemala senkompata milito duktata da la patriarkerio e la Helena stato kontre ica skoli e l'adheranti di la nacionala veko-movado. Cetere olci esas kozi konocata. On savas ke omnia efikiva moyeni, quin poviz dispozar la Greka propagado direktata da Fanaro e la Helena stato, uzesis sen la minima skrupulo. Dum kina-dek yari praktikesis kontre la Rumaniani en Turkia longa e kontinua serio de opresi, despitiganta agi, lore sub la formo di religiala kunveni, di exkomuniki, anatemi, denunciadi koram la Turka autoritati, lore sub formo tote teroriganta di asisini, mortigi, incendii, tormenti ed altra nekredibla krimini

exekutata kun extraordinara kruelezo da kriminanta bandi sendita ek Grekia e salariita da la predicita propagantaro.

Nula kruco-milito esis plu bone kombinita ed entraprezita kun plu grandega tenaceso kam ta direktita kontre la Rumaniana skoli e kirki en Turkia e kontre lua adepti. Tamen l'agado dil Rumaniani esis la maxim naturala e legitima. Li volis havar skoli e nacionala kirki, quale esis facinta Bulgariani e Serbians en Makedonia e la Greki de longa tempo.

La docado en ica skoli donesis tam en la Makedonian-Rumaniana dialekto kam en la linguo parolata e skribata en Rumania. To esis tote naturala. La populi Dacian- e Makedonian-Rumaniana esas branchi de sama raso, separita, advere, dum yarcenti, e de populi de diferanta rasi, ma tamen konservinta sua distingita traiti: nomo, linguo, mori, kustumi.

La uni e la altri nomesas Rumaniani (Romani) inter su e Valakians da stranjeri. Lia idiomi, ecepte ula senvalora dialekta diferi, perfekte similesas sub omna vidpunti. Li formacas la sama linguo. E. tamen malgre violenta persekuti, la Rumanians en Turkia, helpata da sua frati en la rejo-lando, sucesis fondar e mantenar til nun granda nombro de primara e sekondara skoli por infanti, en la maxim multa Rumaniana regioni di Makedonia, Epiro ed Albania. Mem li povis erektar plura kirki, ube Deala servado praktikesas en la Rumaniana linguo. Ca nacionala kultur-institucuri aquirata po tanta peni, sufri e sakrifiki, esas por li karega, ed irga atento kontre oli esus sentata da li quale la maxim granda desfeliceso e la maxim kruela ofenso. Kam Greki, Bulgarians tenace defenses le lia e nulfoye konsentas renuncar de la minima skolo o kirko, same la Rumanians defenses til la extremeso di sua povo to quon li konsideras kom paladio di sua rasala individueso.

E kam Bulgarians, Greki e Serbians alarmesis, pro la intenci dil Yun-Turki, quin on suspektis nutrar absorb-idei

sualatere, same la Rumaniani darfas destranquileskar pri la fato rezervata a li, pos la aktuala developo dil eventoj en la Balkana peninsulo.

*

Quo provokis ica eventoj, o plu juste dicante: quala pretexoj esas alegitaj por justifikar ilin? Co esas, on savas to tro bone, questiono di nacionala solidareso.

Bulgarianoj, Grekoj, Serbianoj, Montenegranoj, en lia libera reĵlandoj, deklaris, ke li ne plus povas tolerar ke lia raso-frato en la Otomana imperio restez ekzilita a la molestoj dil Yun-Turka gubernio, qua impedis, quale li pretendis, lia nacionala developo e mem nutris celita projektoj nihiligari lia rasala individuoj. Do, por ŝirmar sia samgantojn kontre omna danjero, altra-vorte por sekurigi sia nacionala futuro, sia rasala individuoj, la kvar Balkanaj ŝtatoj, kiuj til recente odiis la unu la aliajn pro rasalaj motivoj, interkonsentis demandar de Turkio la endukto di reformoj en oluaj Europeanaj provincoj por garantiar e sekurigi la normala developo di lia samgantoj. Quon li do demandis entote? Nulo plu kam ke aplikesez l'artikolo 23 di kontrakto di Berlino. Or, sen precizigi ulon, ta famoza kontrakto, quan la Balkanaj ŝtatoj ne cesis reklamacar de plura jaroj, ne stipulas ma ekspresas la vovon, ke reformoj enduktesez en la Europeanaj provincoj di Turkio, reformoj similantaj ti, kiuj esis parlaboritaj por la Esta Rumelio da komitato konsistanta ek reprezentantoj di Granda Povo e di Turkio.

Ica refuzante obediari ta sumnon, la kvar Balkanaj ŝtatoj rezolvis imponar a Turkio sia opinionon per armoj. E jen ke deklaris la milito. Ma pro ke la Povo proklamis sempre sia intenco bone reflektita admisar nula perturbo di la nunstano, irge quala esos la rezultajo di la milito, la kvar koaligitaj ŝtatoj opozis su kontre irga ideo pri teritoriala konkwestajo, quan on imputis a li, deklarante havari nur la skopon sekurigi posibla vivala kondicioj por lia samgantoj en la Otomana imperio. Certe tala gesto esas nobla e kurajoza. La historio ko-

nocas egala gesti, e la Balkana stati devas savar lo plu bone kam altri, nam li debas precize a ti sua libereso e nedependeso. On povabus do kredar, ke li repetos por samrasa frati to, quon altri facabis por li, e pro la multe plu alta sentimento di humana solidareso.

Certe tala gesti ne facesas sen doloriganta sakrifiki, nam la deo dil milito demandas viktimi, ma nur ca-maniere on sucesas aquirar la gratitudo di la liberigita populi. Kande kontree on volas kaptar ici por sua propra profito, lore, vice la sentimento di gratitudo, naskas en lia kordii sentimento tote kontrea, ta di bitreso, di odio. Nu, semblas ke la Balkana stati, blindigita da sua militala sucesi, esas obliiviinta la konfesita motivo; li manifestas la intenco di konquestala milito, nek pluse nek minuse... Semblas ke la sorgemeso quan li montras pri la rasala interesi di sua samgentani esas nur falsa semblo destinata maskor celata deziri a teritoriala plugrandigo, ye la detrimento, ne sole dil altra stati, ma anke di la heterogena populi.

Pluse on memoras, ke la nuna regioni konquestita da la Balkana stati esis recente la ceneyi di maxim sangoza krimini. Bulgariani e Serbiani, Greki e Bulgariani, Greki e Rumaniani militis inter su exterminante la una la altra sen kompato. Li esis konkurencanta por obtenar majoritato de partisani e preponderar, nam on kredis, ke certa porcioni de la Otomana teritorio rivenos a ta ek la nuna Balkana stati, qua sucesos per fairo e sabro imprimir a li sua nacionala koloro. La Greko, la Serbiano, la Rumaniano, l'Albaniano preferus mil morti kam konsentar konsideresar kom Bulgariani, timante falar, uldie, sub la Bulgariana dominaco — vera kalamitato. Same esis pri la Bulgariano, la Greko, la Rumaniano ed l'Albaniano kontre la Serbiano, di qua la decenso en Makedonia semblis iracegigar ta nazioni.

Tala esis la situeso reciproka di la nazioni en Makedonia en la pasinto til ante apene quar yari. E mem dum ica lasta

tempo la luktado, quankam ne tante manifestata e feroca, tamen durigesis surde. Singla esforcis konservar jaluze sua situeso aquirita e singla regardis sen fido sua vicino, sua rivalo, timante suplantesar da lu, altravorte timante falar sub la dominaco di un ek ta rivali. Omni deziras liberesar, omni preferas Kristana dominaco, ma nulu volas dependar de altra Kristana stato, kam ta en qua vivas libere lua samgentani.

Yen qua esis la mentaleso e dispozesi di la nazioni en Makedonia til preske la lasta du monati. Ka li chanjis de lore? Kredible ne. Vere parolante, la diplomaco di la quar Balkana stati povis ulinstante konkordar pri komunigar milito, quan singla esus nekapabla sustenar izolite. Ma tre desfacile on admisus ke ol sucesis samtempe modifikar la stando dil anno e la reciproka relati di la nazioni en Makedonia. Ulte Albaniani, Rumaniani, Turki ed Izraelidi, qui nule esas charmata da ke la Balkana stati prenas teritorio quan li esas habitinta de yarcenti, la Bulgariani, Serbiani, Greki ipsa esas tote ne kontentigata, pro ke la partigo donos li ad altra stato kam ta, pri qua li sempre revis. Semblas tote ekskluzita ke la Bulgariano de Monastir, de Perlepe, de Karciova, de Okrida e mem de Kiupriulu ed Uesküb preferus la regno dil Serbiano. quan lu odiegis e nun pluse abominas profunde. Same Bulgariano sur la planajo di Saloniki, en Vodeno, en Kastoria edc. ne benedikas la fato esar destinita formacor, de pos nun e por eterne, parto de la Helena rejo-lando. E, simile, se ne plue, la Greko en Seres, en Drama, en Xanti, en Kavala edc., ta Greko, qua konsideras la Slavo kom sua mort-enemiko la maxim maligna e qua sempre revis pri Helena stato, devas sentar su tro humiligita da la perspektivo tante poke seduktanta: vidar su enkorporita en la Bulgariana stato. Ni povus plu-multigar la exempli, nam oli abundas, por montrar, ke malgre diplomacala akordo eventinta inter la Balkana stati e malgre la sucesi di lia armei, ne sole ne-Greki e ne-Slavi en Makedonia,

ma anke la samgentani di ca stati ne esas kontentigata da la maniero, segun qua li audas solvesar la Makedoniana problemo.

E to esas naturala, pro ke, quale ni ja mencionis, nula ek la nazioni di Makedonia okupas, lu sola, ula teritoriala regiono, qua povez enkorpigesar kun l'apuda e samgentana stato sen ofensar la propramo o shokar l'antagonismo di sua vicino. E tale su impozas la questiono, kad on ne devas permutar la problemo e rezolvar acceptor la unika racionala principo qua su prizentas ed impozas a la spirito di omni qui volas asumir la peno jetar simpla okul-stroko sur la etnografiala mapo di Turkia.

*

Qua esas do la principo quan on mustas pozar kom bazo por justa e definitiva regulizo di la Makedoniala questiono? Ol esas la principo di la nacioneso. Admisante ke nula ek l'apuda stati povez extensar e sekurigar sua dominaco adsur ula parto de Makedonia sen desagnoskar e sub la pedi fular la nekontestebla yuri di plura vicina nazioni diferanta per raso e religio, restas nur ta logikala rezolvo, renuncar de irga konquestala e dominacala aspiro ed adoptar pure e simple la formulo:

Makedonia al Makedoniani.

Makedonia konstitutus lore autonoma stato, ube omna nazioni havus la sama imposti, egala yuri ed ube la libereso dil koncienco e di la linguo esus proklamita kom absoluta. Tala Makedonia povus facile konceptesar e divenar realajo, se existus nur la minima voluto e deziro cesigar la rasala luktadi en ica teral angulo, ube altre on vidos lia balda riaparo kun intenseso, quan nur ti povas suspektar, qui konocas la mentala stando dil Makedoniani.

Sive on aplikus la kantonala Suisiana sistemo, sive irgaltra adequata, lo esencala esas ke nur la granto di autonomeso

konvenos a tala nacionala mozaiko, ube la koloro dil peci, qui kompozas ol, esas lore plu lore min vivaca, semblas kelkafoye estompar su, ma sen ultempe komplete desaparar, e riarparas preske sempre per l'efekto di ula od altra agento.

Ca autonomeso por Makedonia rekomendesis dum plura yari e til la lasta nuno da mem la Balkana stati ipsa, qui, se li pose chanjis sua opiniono — qua evidente ne esas justa — ne semblas, en la ebrioso dil triumfo, previdar la desfacilaji qui eventos ye la pura, e simpla anexo di teritorii habitata da tote heterogena e neasimilebla elementi.

Autonoma Makedonia esas anke dezirinda de la duopla vidpunto: equilibrio di la forci en la proxima Oriento, sen qua equilibrio on ne konceptas duranta paco, ed aboliso di irga kauzo di agitadi qui fatale duktos a nemediata su-proximigo di stati, di qui la nuna milito ne sucesis efektigar la miraklo desaparigar la yarcentala odio qua karakterizante manifestis su til hierie. Autonoma Makedonia, pozita sub la garantio e protekto dil Povi por prezervar ol kontre la sugestis ed influis dil apuda stati servus quale bufro a ca stati qui neeviteble ne tardesus interdisputar, nam la nuna federo duos nur tam longe kam la komuna intereso. Ol cesos quik kande eventos antagonismo, ed on mustas vere penar, kun extraordinara imaginado, por kredar ke en plu o min proxima futuro du stati, quala Bulgaria e Grekia, exemple, povus vivar l'una apud l'altra sen kolizioni, sen explozo di ta odio, qua esas akumulita de yarcenti che ta du populi ed esforcanta descharjar su uldie.

Se on lasas a la Balkana stati la libereso dividir inter su, kom spoliajo, integra provinci, ube la samgentani di singla ek li konstitucas, relatante a la totaleso dil habitanti, nur extreme mikra minoritato, on lasos facesar la maxim krianta neustajo. Nam ultre la fakto, ke singla ek ica stati ja tranchas por su tam granda teritoriala peci kam posible, on ne savas per qua yuro, se ne di la konquestala (quankam ica esas hipokrite disimulata dop la principio di solidareso homal e rasala), mem

la enkorpigeso, per la brutala forteso e sen la konsento dil interesati konsistanta ek adminime quar o kin diferanta elementi, signifikas nur violaco di la maxim elementala principo di la libereso dil koncienco, en la nomo di qua la Balkana stati deklaris entraprezar la milito. Ed li apene esas tote okupinta la teritorii, quin li arbitriale akaparis — fakto, quan la Europana areopago ratifikis — kande li komencis ecesaji, qui male auguras pri la maniero segun qua li komprenos respektar la yuri dil altra nazioni.

*

Kontre ca arbitriala kapto, qua dissimulesis dop nobla principo di rasala solidareso, ni protestas per omna fortesi, nam ol kunportas atento kontre la legitima yuri di nia rasala frati, qui vivas de yarcenti en la nuna ravisanta provinci di la Balkana stati. Ed, esante deziroza vidar la paco definitive instalita en Makedonia, ni sustenas la principo di autonoma Makedonia pozita sub la protekto dil Povi — regno sole kapabla garantiar egala yuri e la koncienco-libereso ad omna nazioni di ca lando, qui omni havas egala yuro a la vivo.

La komitato di la societo.

Dro. A. Leonte. G. Murnu. C. F. Robescu. Dr. V. Dudumi.
J. Valaori.

Bukarest la 26 novembre 1912.

Trad. da Dro. Popescu-Hagiul.

Världsspråkslitteratur:

- Världsspråk och vetenskap. Av prof. Couturat, Jespersen, Lorenz, Ostwald och Pfaundler. 1 kr.
- Närmar sig världsspråket sin lösning? Av Dr J. Guinchard. 50 öre.
- Handbok i Ido. (Grammatik, kort internationell-svensk & svensk-internationell ordbok). Av P. Ahlberg. 1 kr.
- Internationell-svensk ordbok. Av P. Ahlberg. 1 kr.
- Dictionnaire-Français-Ido. Av L. de Beaufront och L. Couturat. 8 kr.
- Mashin-Elementi. Ordinara Utensili. (Ido-supplement till Schlomann-Oldenbourgs illustrerade tekniska ordböcker på sex språk). Övers. av A. Wormser. Kr. 1: 50.
- Maskinelement och de vanligaste verktygen (Svenskt supplement till Schlomann-Oldenbourgs illustrerade tekniska ordböcker på sex språk, ord för ord överensstämmande med Ido-supplementet). Svensk bearbetning av Torsten Jung. Redigerat av Henry Buergel Goodwin. (Norstedt & Söners förlag.) Kr. 2: 50.
- Världsspråksövningar. (På sv. och Ido). Av Fr. Schneeberger och P. Ahlberg. 50 öre.
- Hela Ido. (Alfabetisk minneslista över ordbildningselementen i ido). Av P. Ahlberg. 25 öre.
- A. Per Ahlberg. (Festskrift på ido och svenska). Av 46 författare. 2 kr.
- Bellibria. Av Prof. Kr. Nyrop. Övers. av Gunvar Mönster 50 öre.
- Konversado kun Henry George pri terala ed impostala reformo. (På danska och ido). Övers. av Sv. Sveinbjörnsson. 50 öre.
- En la mariaja-kontoro. Unakta komedio. Av Bernhard Meinicke. Övers. av Albert Noetzli. 30 öre.
- Makedonia al Makedoniani. Da Kulturala Societo Makedonian-Rumaniana. Övers. av Dr. Popescu-Hagiul. 75 öre.

La Furlita Sigaretuyo. Parodio da Bret Harte. Overs.
av Hans Larsson. 60 öre.

"Por Exerco e Plezuro". Sueda Ido-Biblioteko.

1. Rakopteli. (På ido & sv.). Av P. Ahlberg 25 öre.
2. Mozaiko. (Sagor och berättelser på ido.) Overs. av
P. Ahlberg. 25 öre.
3. Orientala Trezoro. (Österländska legender och sa-
gor på ido). Overs. av dr. I. Hermann. 25 öre.
4. Non Kantiki por la Deala servo e la kunsidi dil int.
supra lojio dil bontemplani. Overs. av pastor Gunnar
Löfvenmark. 20 öre.
5. La Testamento di Petro La Granda. Historisk-poli-
tisk studie. Av prof. Rudolf Kjellén. (På ido & sv.)
Autoriserad övers. av P. Ahlberg. 40 öre.
6. Exkurseto en la historio di la mondolinguo. (På ido).
Av P. Ahlberg. 25 öre.

German-Ido-Biblioteko. Av Dr. Heinrich Peus. (På ido
och tyska):

1. La mondolinguo ido. 20 öre.
2. Kulturala nociveso di konfesiono ed eklezio. 15 öre.
3. Esperanto od Ido? Kritikala komparo. 10 öre.
4. A la skol-livinta yunaro. 20 öre.
5. Obligala sparado e la kooperala garden-urbo.
40 öre.
6. Das Kapital der organisierten Verbraucher. (På ty-
ska). 20 öre.

Mondo. Revuo internaciona en ido la linguo inter-
naciona. Utk. en gång i månaden. Redaktör P. Ahl-
berg. Surbrunnsgatan 37. Stockholm, Va. Admini-
stratör tandläkare Sten Liljedahl, Humlegårdsgatan
21, Stockholm O. Abonneras å posten eller hos ad-
ministratoren dr Sten Liljedahl.

Svenska Ido-Förbundets stadgar gratis.

Erhållas hos red. P. Ahlberg, Mondo, Surbrunnsgatan
37, Stockholm Va.

